

Sygn. akt I PK 131/09

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Teresa Flemming-Kulesza (sprawozdawca)

SSN Roman Kuczyński

w sprawie z powództwa B. R.

przeciwko G. C.C. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 stycznia 2010 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.

z dnia 31 marca 2009 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok w zaskarżonej części tj. w zakresie
obejmującym oddalenie apelacji B. R. i przekazuje sprawę w tej
części Sądowi Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w K. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w K. po ponownym rozpoznaniu sprawy wyrokiem z dnia 16 lipca 2008 r., zasądził w punkcie I od strony pozwanej G. C.C.Sp. z o.o. w W. na rzecz T. K. kwotę 6.343,32 zł tytułem odszkodowania oraz kwotę 5.400 zł tytułem dodatku funkcyjnego z odsetkami ustawowymi od dnia 17 lipca 2008 r.; na rzecz J. T. kwotę 2.616,78 zł tytułem odszkodowania oraz kwotę 7.850 zł tytułem dodatku funkcyjnego z odsetkami ustawowymi od dnia 17 lipca 2008 r.; na rzecz B. R. kwotę 6.842,70 zł tytułem odszkodowania oraz kwotę 10.800 zł tytułem dodatku funkcyjnego z odsetkami ustawowymi od dnia 17 lipca 2008 r. W pozostałej części powództwo oddalił.

Sąd Rejonowy ustalił ponownie, iż w grudniu 2001 r. na terenie siedziby pozwanej mieszczącej się w K. odbyło się zebranie założycielskie związku zawodowego. Organizatorem zebrania był funkcjonariusz związkowy E. S. W wyniku zebrania, do związku zawodowego przystali wszyscy pracownicy krakowskiej filii strony pozwanej. Na przewodniczącego lokalnej organizacji związkowej wybrano K. W., zaś B. R. powierzono funkcję społecznego inspektora pracy. Organizacja związkowa przyjęła praktykę powoływania społecznych inspektorów pracy w każdej z działających filii pozwanej spółki. Przesłanką wstąpienia powodów do związku zawodowego była informacja o „mającej zaistnieć reorganizacji” i możliwości dokonania redukcji zatrudnienia. B. R., który osobiście nie poinformował dyrektora filii o swoim wyborze, praktycznie nie podjął czynności jako społeczny inspektor pracy, bowiem ocenił, że gdyby chciał podejmować obowiązki jako społeczny inspektor pracy, to musiałby wziąć wolny dzień, a w takiej sytuacji ktoś inny musiałby go zastąpić. O fakcie odbycia zebrania związkowego i podjętych na nim decyzjach, K. W. poinformował ówczesnego dyrektora filii W. B..

Pozwana prowadziła wiele filii terenowych. Poza K., pracownicy pozostałych filii otrzymywali dodatki funkcyjne. Chcąc dokonać oszczędności finansowych przed przewidywaną reorganizacją wręczono powodom w lutym 2002 r. wypowiedzenia zmieniające warunki płacowe. Dopiero po dokonaniu tych czynności pozwana zwróciła się do organizacji związkowej z prośbą o podanie listy członków.

Sąd Rejonowy uznał, że z zebranego materiału dowodowego wynika, iż istotnie powodowie byli członkami związku zawodowego. Sąd przyjął, iż strona pozwana miała wiedzę co do przynależności związkowej powodów. Wobec powyższego wręczenie im wypowiedzeń, zostało dokonane z naruszeniem trybu konsultacji związkowej.

Sąd Rejonowy zasądził zatem „udowodnione stawki” dodatków funkcyjnych, uwzględniając podniesiony zarzut przedawnienia. Ponadto zasądził odszkodowania na podstawie art. 45 § 1 k.p. oddalając roszczenie B. R. o przywrócenie do pracy z powołaniem się na art. 8 k.p. i art. 45 § 2 k.p.

Sąd Rejonowy nie uzasadnił zastosowanej początkowej daty odsetek od zasadzonych kwot.

Apelacje od powyższego wyroku wniosły obie strony.

Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2008 r., Sąd Rejonowy odrzucił apelację strony pozwanej co do rozstrzygnięcia roszczenia powoda J. T. i B. R.

Wyrokiem z dnia 31 marca 2009 r., Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. oddalił apelacje.

Jeżeli chodzi o apelację strony pozwanej odnoszącą się do powoda T. K., Sąd Okręgowy uznał, że pozwana wypowiadając temu powodowi warunki pracy i płacy naruszyła przepisy prawa. W konsekwencji orzeczenie Sądu Rejonowego zasądzające na rzecz powoda odszkodowanie z tego tytułu zostało uznane za prawidłowe w ocenie Sądu drugiej instancji.

Sąd Okręgowy uznał ponadto, że apelacja powodów nie zasługiwała na uwzględnienie, gdyż w przedmiotowej sprawie strona powodowa zgłosiła żądanie zasądzenia odsetek dopiero na rozprawie w dniu 24 czerwca 2008 r. Tym samym brak było podstaw do zasądzenia odsetek od dnia wniesienia pozwu, zważywszy w szczególności, że zgodnie z art. 321 §1 k.p.c. Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem ani zasądzać ponad żądanie. Ponadto brak zamieszczenia w sentencji wyroku wyrażenia „do dnia zapłaty” nie ma znaczenia dla oceny prawidłowości orzeczenia i nie stanowi przeszkody w jego wykonaniu.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez powoda B. R. skargą kasacyjną w zakresie obejmującym oddalenie przez Sąd Okręgowy apelacji tego powoda.

Skarżący zarzucił wyrokowi Sądu drugiej instancji naruszenie przepisu prawa materialnego, a to przepisu art. 481 k.c. w zw. z art. 300 k.p., przez niewłaściwe stosowanie tego przepisu, polegające na uznaniu za bezpodstawne roszczenia powoda o zapłatę odsetek ustawowych za zwłokę za okres od dnia wniesienia pozwu, do dnia ogłoszenia wyroku sądu pierwszej instancji, pomimo tego, iż nie istnieje żadna norma prawna, która pozbawiałaby powoda prawa do odsetek za wskazany okres; oraz naruszenie przepisu postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a to przepisu art. 321 § 1 k.p.c., a to poprzez błędne przyjęcie, iż w świetle zawartego w tym przepisie unormowania, data zgłoszenia roszczenia o zapłatę odsetek przed sądem pierwszej instancji, ma jakiegokolwiek znaczenie dla formalnej możliwości i zasadności uwzględnienia tego roszczenia przez sąd.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach Sądowi Okręgowemu w K. Wydział VI Pracy.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje:

Skarga kasacyjna ma uzasadnione podstawy.

Nie jest zrozumiałe powołanie się przez Sąd Okręgowy na przepis art. 321 § 1 k.p.c. w kontekście zaaprobowania zasądzenia przez Sąd Rejonowy odsetek ustawowych od zasądzonych kwot od dnia następnego po dniu wyroku a nie od dnia wniesienia pozwu, jak tego domagał się powód. Zakaz wyrażony w art. 321 § 1 k.p.c. dotyczy związania sądu zgłoszonym żądaniem, poza które nie może on wyjść wydając wyrok. Zasada ta nie mogła stanowić uzasadnienia zasądzenia odsetek od dnia następnego po wydaniu wyroku, skoro niewątpliwie powód żądał zasądzenia odsetek od daty wniesienia pozwu. Sąd Okręgowy przyjął, że żądanie to zostało zgłoszone „dopiero” 24 czerwca 2008 r. Wynika stąd, że stanowiło ono przedmiot objęty żądaniem w rozumieniu art. 321 § 1 k.p.c. Zasada ustanowiona w tym przepisie nie stała zatem na przeszkodzie uwzględnieniu tego żądania.

Sąd Okręgowy przywołał przepis art. 481 k.c. i przyjął, że „podstawą do zasądzenia odsetek jest żądanie osoby uprawnionej”. W stwierdzeniu tym nastąpiło pewne przemieszanie prawa materialnego i procesowego. Przede wszystkim prawo podmiotowe do odsetek w ujęciu art. 481 k.c. (stosowanym w tej sprawie w związku

z art. 300 k.p.) nie jest powiązane z żądaniem (jest to przesłanka natury procesowej) lecz z opóźnieniem dłużnika ze spełnieniem świadczenia. Prawo materialne rozstrzyga o tym, od kiedy dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia a zatem, kiedy rozpoczyna bieg czas opóźnienia, za który – zgodnie z art. 481 k.c. wierzyciel może żądać odsetek. Opóźnienie biegnie od daty wymagalności długu (roszczenia w ujęciu procesowym). Zgodnie z art. 476 k.c., dłużnik dopuszcza się zwłoki, gdy nie spełnia świadczenia w terminie a gdy termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. Nie budzi wątpliwości, że doręczenie odpisu pozwu stanowi wezwanie przez wierzyciela w rozumieniu tego przepisu. Czas opóźnienia, za który należą się odsetki rozpoczyna bieg od tej daty, gdy chodzi o roszczenia objęte pozwem. Jeżeli powód rozszerzał lub zmieniał żądanie (przed zamknięciem rozprawy w sądzie pierwszej instancji lub w postępowaniu apelacyjnym wówczas gdy jest to dopuszczalne – art. 383 k.p.c.) czas opóźnienia liczy się odpowiednio od wezwania dłużnika (pozwanego) do spełnienia zmodyfikowanego żądania.

Sąd Okręgowy nie przedstawił przesłanek uznania dnia następnego po wydaniu wyroku przez Sąd pierwszej instancji za początkowy dzień biegu czasu opóźnienia w rozumieniu art. 481 k.c. Sąd pierwszej instancji zasądził należność z tytułu dodatku funkcyjnego oraz odszkodowanie na podstawie art. 45 § 1 k.p. Żądanie zasądzenia odsetek za okres od daty pozwu wymagało oceny polegającej – w okolicznościach tej sprawy - na ustaleniu daty wezwania dłużnika do spełnienia uwzględnionych roszczeń. Ustaleń takich zabrakło w zaskarżonym wyroku. W odniesieniu do odszkodowania, rozważenia wymaga okoliczność, że jest to roszczenie alternatywne w stosunku do roszczenia o uznanie wypowiedzenia zmieniającego za bezskuteczne (przywrócenia poprzednich warunków pracy i płacy). Ponieważ art. 481 k.c. odnosi się do opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego Sąd winien wziąć pod rozwagę okoliczność, czy zasądzono roszczenie odszkodowawcze w uwzględnieniu żądania powoda choćby zgłoszonego jako alternatywne czy też z urzędu, na podstawie art. 45 § 2 k.p. lub art. 8 k.p. i art. 477¹ k.p.c. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 września 2007 r. (I PK 99/07, MPPr 2008 nr 3, poz. 147) przypomniał, że odsetki należą się za opóźnienie jedynie w przypadku świadczenia pieniężnego. Orzeczenie to dotyczyło wprawdzie

roszczenia o wydanie akcji ale ocena prawna żądania przywrócenia do pracy w kontekście art. 481 k.c. (w związku z art. 300 k.p.) musi być analogiczna.

Z tych względów wyrok podlegał uchyleniu w zaskarżonej części na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. a sprawa przekazaniu do ponownego rozpoznania w tym zakresie.

/tp/